

SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİ OLARAK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN REKREATİF ETKİNLİKLERE KATILMALARI VE SOSYALLEŞMELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Arş. Gör. Dr. Sadık SERÇEK* Yrd. Doç. Dr. Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK**

Öz

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin rekreasyon etkinliğine katılma eğilimlerini belirlemek ve aynı zamanda bireylerin serbest zamanlarında katıldıkları rekreasyon etkinliklerinin kişilerin sosyalleşme durumlarına ne denli etkide bulunduğunu tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014 - 2015 öğretim yılında Dicle Üniversitesi ve Mardin Artuklu Üniversitesi'nde öğrenim gören ve ölçme aracına cevap veren toplam 550 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı öğrencilere elden ulaştırılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programında değerlendirilmiştir. Analiz yöntemi olarak; betimsel istatistiklerin yanında, İlişkisiz (Bağımsız) Örneklem t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), En Az Anlamlı Fark (LSD) sınaması, Korelasyon ve Regresyon analizi yapılmıştır. Sonuç olarak rekreasyon aktivitelerine katılmanın, bireylerin sosyalleşmeye katkısının incelendiği bu çalışma bireysel farklılıklara rağmen rekreasyonun sosyal bütünleştirici bir özelliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Rekreasyon, Serbest Zaman, Sosyalleşme.

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PARTICIPATION TO RECREATIONAL ACTIVITIES AS A LEISURE ACTIVITY AND SOCIALIZATION OF UNIVERSITY STUDENTS'

Abstract

This study has been carried out to research the university students' tendency level of participation to recreational activities and how much these activities contribute to socialization during their leisure time. The study group contains 550 participants who are students in Dicle University and Mardin Artuklu University during 2014 and 2015 educational season. Face to face interviewing method was used as means of collecting data for the study. The data derived from the study was evaluated via SPSS software. In addition to descriptive statistics, independent t-test, One-way variant, testing of the smallest meaningful difference, correlation and regression on analyses were used as means of analyzing methods. To sum up, in spite of gender differences, it can be possible to say that recreational activities have holistic feature in socializing.

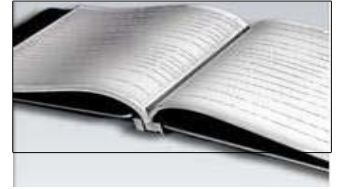
Key Words: Recreation, Leisure Time, Socializing.

1. GİRİŞ

Günümüzde geleneksel noktada; teknolojinin ilerlemesiyle çalışma saatlerinin kısalması, kol gücünden robot gücüne geçilmesiyle insanların daha hareketsiz bir yaşam tarzına mecbur kalmaları insanların serbest zamanlarını değerlendirmelerinde daha seçici davranmalarına sebep olmaktadır. Hatta bir zorunluluk gereği olarak insanlar iş hayatının getirdiği ağır zihinsel yorgunluktan kurtulmak ve sağlıklarını koruyabilmek için

* Dicle Üniversitesi, İİBF Turizm İşletmeciliği Bölümü, sadik.sercek@dicle.edu.tr

** Mardin Artuklu Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O., gulserenozaltas@artuklu.edu.tr.

kendi yapılarına ve yeteneklerine uygun rekreatif etkinlikler yapmaya yönelmişlerdir. Kökü latince “recreatio” kelimesinden gelen “rekreasyon” yenilenmek, tazelenmek ya da yorgunluğunu gidermek anlamına gelmektedir. Rekreasyon kelimesi günümüzde insanların serbest zamanlarında kendi özgür katılımları ile gerçekleştirdikleri etkinliklerin tümünü ifade etmektedir (Kaba, 2009).

Bununla birlikte, günümüzde rekreasyona duyulan ihtiyaç her alanda kendini göstermektedir. Bu ihtiyaç insanların yaptıkları ağır işlerden sonra kendini gösterdiği gibi en hafif işleri gerçekleştirenlerin de kendini yenilemeye ihtiyaç duyduğu aşikardır. Rekreasyon kavramına hayatın her alanında ve her yaş grubunda başvurulmaktadır. Sadece profesyonel anlamda çalışan insanların değil çocukların, gençlerin, öğrencilerin, üniversitelerinin, yaşlıların, engellilerin rekreasyona ve rekreatif etkinliklere ihtiyaçları vardır.

Üniversitelerde öğrenim gören gençlerin ergenlik dönemini yaşamakta olduğu düşünüldüğünde üniversitelerdeki rekreatif etkinlik ihtiyacı daha anlamlı olmaktadır. İncelenen alan itibariyle üniversiteler derslerinden ve zorunlu ihtiyaçları için harcadıkları zamanlardan arta kalan zamanlarında psikolojik sıkıntılarını atmak, sosyalleşmek, kültür ve bilgi birikimlerini arttırmak, sportif anlamda sağlıklı olabilmek amacıyla rekreasyon etkinliklerinden faydalanmalıdırlar. Bu sayede bahsi geçen olumlu etkilerden faydalanabilecekler ve hem sosyo-kültürel hayatlarında hem de profesyonel yaşamlarında başarıya ulaşmaları kolaylaşacaktır (Kaba, 2009).

Toplumsal yaşamda, üniversiteler sadece eğitim ve öğretimin yapıldığı yer değil aynı zamanda sosyalleşmenin en yoğun yaşandığı yerdir. Bu nedenle öğrencilerin ihtiyaç ve isteklerine duyarlı davranmak, öğrencilerin sürekli desteğini, beğenisini ve güvenini sağlamak üniversite yönetimleri için önemlidir. Öğrencilerin rekreatif faaliyetlerde geçirdikleri zamanın sosyalleşmelerine yardımcı oldukları, bu nedenle rekreasyon faaliyetlerine katılan pek çok konuda yorum yapan öğrencilerin gerçekte yalnız olmadığı düşünülmektedir. Aynı zamanda rekreasyon faaliyetlerine katılıp kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilen öğrenciler, gerçekte dışa açılma eğilimi göstermekte, bu da sosyalleşmesini arttıran bir sebep olarak görülmektedir (Şahan, 2007). Bu bilgilerin ışığında, üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlere katılma düzeylerini ölçmek amacıyla yapılan araştırmada ilk olarak; serbest ve boş zaman kavramları, daha sonra yalnızlık kavramı açıklanmaya çalışılacak, en son bölümünde de istatistiksel veriler ışığında değerlendirmeler yapılacaktır. Çalışmanın alana katkısı da yapılan bu analizler sonucunda ortaya çıkan verilerle şekillenecektir. Sosyalleşme ve rekreasyon faaliyetleri üzerine de yapılan birçok araştırmaya ek olarak yapılan bu çalışmanın üniversite öğrencilerinin durumu bakımından konuya farklı bir perspektif getireceği düşünülmektedir.

Rekreasyon ve sosyalleşme ilişkisinin temelinde her yaştan ve gruptan insanın rekreasyon aktivitelerine nasıl yönlendirildiği ve buradan edinilen tecrübelerin onun yaşamını nasıl etkilediği soruları yatar. Bu noktadan hareketle; bu çalışmada bireylerin sosyalleşme sürecine etki eden faktörlerin yanında, son yıllarda günlük hayatta önemli bir yer tutan rekreasyon kavramının sosyalleşme sürecinde bireyler üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Rekreasyonun üniversite öğrencileri üzerindeki etkisi ve rekreasyon aktivitelerinin eğitim sürecine yapacağı katkılar belirlenmeye çalışılacaktır.

2. LİTERATÜR

2.1. Rekreasyon ve Boş Zaman Kavramları

Çalışma yaşamının yaratmış olduğu ruhsal ve fiziksel yorgunluğun giderilmesi kadar insanların sosyal bir varlık olarak farklı şeylerle de ilgilenmesi, serbest zaman ve bu zamanda yapılan etkinlikleri de önemli bir gereksinim haline getirmektedir. Cinsiyet, ırk, inanç, yaş ve görev farkı gözetmeksizin herkes aynı miktarda zamana sahiptir (Sisley, 1983). Sözlük anlamı olarak zaman sözcüğüne bakacak olursak; bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre veya vakittir. Zamanın özelliklerine göz gezdirirsek, ödünç alınamayan, kiralanamayan, satın alınamayan, çoğaltılamayan, depolanamayan, tasarruf edilemeyen, kullanılarak tüketilen, iyi değerlendirilemediği takdirde boşa geçirilerek kaybedilen

özelliklere sahiptir. Zaman, bir sinema filmi gibi sürekli akıp giden, ne olduğunu tam olarak bilemediğimiz, sorgulayamadığımız, sorsak bile pek kavrayamadığımız (Bozkurt, 1992), belirli aralıklarla ifade edilen (saat, gün, yıl gibi) soyut bir kavramdır.

Serbest zaman, bireylerin sosyal hayatı için en temel ihtiyaçlarının karşılanacağı bir zamandır. İyi bir işi veya mesleği icra eden bir profesyonel gibi bu zaman iyi kullanılmalıdır. Bu aynı zamanda çağdaş, modern, bilgi toplumunun insanı için gerekli olan bir değerdir. Zamanın ustası olmak bilgi ufkunu geliştirerek ve bilinçli uygulama alışkanlıkları kazanılarak elde edilebilir. Zaman ustası, çeşitli ihtiyaç grupları için dengeli ve yeterli zaman ayırabilen kişidir. Ancak, zaman ustası olabilmek için karşılaşılan ilk engel, kişinin kendi davranışlarıdır. Çünkü insan zamanını nasıl kullanacağı hakkında yeterince düşünmez, kendini yeterince tanımaz, gerektiği ölçüde zaman kavramını ve özelliklerini bilmez ve kendi kendisini ve başkalarının kendi hayatını darmadağın etmesine izin verir (Karaküçük, 1999).

Uluslararası Serbest Zamanları İnceleme Grubu, serbest zaman etkinliklerinin niteliğini açıklarken, bireyin özgür iradesiyle gerçekleştirebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi veya yeteneklerini geliştirme, toplumsal yaşama gönüllü olarak katılma gibi uğraşlar olarak tanımlamaktadır (Tezcan, 1994). Serbest zamanın değerlendirilmesinde kültürel normlar ve aktarımların etkin bir rol oynamasının temelinde sinema, konser, düğün, eğlence, sanat, müzik, turizm, rekreatif etkinliklerin bireye farklı anlam yüklemesi, yarattığı etki ve sonuçların birbirinden farklılık göstermesi yatmaktadır (Haller, Hadler & Kaup, 2012). Bununla birlikte günümüzde özellikle 21. yüzyıl rekreasyon program ve hizmetlerini etkileyecek unsurlar arasında irdelenmesi gerekenler “değerlerde farklılaşma, demografik değişim, sağlık sorunları, çalışma – serbest zaman ilişkisi” alanlarındaki gelişmelerdir (Kesim, 2008).

Kraus (1985) kısa tanımıyla “rekreasyon kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan etkinliklerdir”. En çok bilinen anlamlarından biriyle rekreasyon yorgunluk sonrası dinlenme amaçlı etkinliklerdir. Bu etkinlikler kişiyi rahatlatır, yeniden dinç hale getirir ve işe hazırlar. Çoğu kez sadece eğlence amaçlı olduğu düşünülür ve bir amaç yüklenmez. Boş zamanlarda haz, mutluluk ve gönüllülük ana hedeftir, deneyimler ise araçtır (Voight, 1998).

Rekreasyonun değişik sosyal, ekonomik yapı ve görüşlere sahip toplumlarda değişik biçimlerde yorumlanması, algılanması rekreasyonun tanımının sayıca çokluğunu ve farklılığını oluşturan önemli bir etmenddir. Anılan etmenlerin en önemlileri bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyal, kültürel, ekonomik yapısı, bireyin fiziksel yapısı, sahip olduğu parasal olanaklar ve boş zamandır (Akesen, 1984). Bütün bunlara karşın hangi sosyal, ekonomik yapı ve görüşe sahip toplumda olursa olsun, bireylerin rekreasyon etkinliklerini gerçekleştirmede bazı benzer etmenlere bağımlı kaldıkları bir gerçektir.

Sosyolog Neumayers’a göre, rekreasyon kişinin bireysel ya da toplu olarak yaptığı etkinlikleridir. Kendi içinde özgürlük ve haz duygusu veren özelliğe sahiptir. Her iki halinde de, bireysel veya grupta, rekreasyonun bireyin duygusal, fiziksel ve sosyal yönden gelişmesinde önemli rolü vardır (Kaba, 2009).

Kampüs Rekreasyonu öğrencilerin eğitim ve öğretim dışındaki saatlerini etkinlikler ile zenginleştirmek, öğrencilerin grup içi davranışlarını, başkalarını yönlendirmelerini, liderlik yapmalarını ve özgüvenlerini geliştirmek, özel yaşamlarına katkıda bulunmak amacıyla sağlık ve güvenlik gibi alanlarda çeşitli programlar uygulamak, akademik ve idari personel aileleri ve çocuklarına yaygın rekreasyon hizmeti sunmaktır. Kampüs rekreasyonunun amaçlarını iki ana başlık altında toplamaya çalışırsak birincisi rekreasyonel spor hizmetleri, ikincisi informal spor hizmetleridir. Kampüs rekreasyonu öğrencilerin üniversite eğitimleri boyunca pozitif anlamda gelişimlerini ve olgunlaşmalarını hedef almaktadır. Bu bağlamda dayanışma, yardımlaşma, sosyalleşme, kişilik kazanma ve kendilerine güven gibi özellikler ön plana çıkmaktadır.Üniversite rekreasyon hizmetlerinin temel felsefesi üniversite öğrenci ve mensuplarına sportif rekreasyon hizmetleri; açık hava eğitim programları, halka hizmet programları, akademik yönü güçlü öğrencileri üniversiteye yönlendirme ve güçlü üniversite imajı oluşturmayı amaçlar (Kesim, 2008).

Hiç kuşkusuz modern toplumların en yaygın sosyal etkinliklerinden birisi rekreasyondur. Rekreasyonun sosyal fonksiyonları olarak, sosyal ve kültürel zevkler ile duyarlılık kazandırır. Bireylerin boş zaman kavramlarının sağlıklı değerlendirilmesine, hoşgörü ortamının artmasına, bireylerin ve toplumun sosyal sorumluluklarını yerine getirmesine, rekreasyon, yapanların belirli bir statü ve bireyin ait olduğu topluma mensubiyet duygusunun gelişmesine yardımcı olur. Toplumların ekonomik, kültürel ve sosyal kalkınmalarına yardımcı olur. Özellikle bireylerin ait oldukları topluma mensubiyet duygularının pekişmesini sağlar. Sonuç olarak toplumsal birlikteliğin sağlanmasında yardımcı olduğu söylenebilir (Yetim, 2005).

Literatüre baktığımızda, rekreasyonun diğer etkinliklerden ayrılan birçok temel özelliğini görmekteyiz. Bu özellikler, birçok araştırmacı tarafından ifade edilmiştir. Örneğin, Torkildsen (1999) rekreasyonun özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- Rekreasyon kişiseldir ve aktivitelerde bireysel tatmin olmalıdır.
- Aktivitelere katılımda gönüllülük esastır. Bireyin tatmin olabileceği ve özgürce seçebileceği aktiviteler sunulmalıdır.
- Fiziksel, sosyal, zihinsel ve ruhsal aktivitenin içinde yer alabilir. Bu nedenle, programlar bireyin bütünü ile ilgili olmalıdır.
- Rekreasyon canlandırıcıdır ve neşe vericidir. Aktivitelerin belirli bir değeri ve özendiriciliği olmalıdır.
- Genellikle bir oyun ile ortaya çıkar. Bu nedenle, oyunun ruhunda temelinde bireye seçeme şansı verilmesi ve bireyin teşvik edilme felsefesi olmalıdır.
- Tüm rekreatif deneyimler birbirinden farklıdır ve kendine has özellikleri vardır. Bu nedenle, aktivitelerin temelinde bireyin en üst seviyede tatmin edilmesi hedefi olmalıdır.

Karaküçük (2005) bireylerin, rekreatif etkinliklere katılım, amaç ve beklentilerinin de yapılacak bir sınıflandırmada etkin bir faktör olacağını belirterek aşağıdaki sınıflamanın yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Tablo 1: Rekreasyon Sınıflandırılması

Amaçlarına Göre	Çeşitli Kriterlere Göre	Özel İşlevlerine Göre
Dinlenmek; bedenen ve ruhen tamamen dinlenmek	Yaşa göre; genç, yetişkin vb.	Orman rekreasyonu; piknik, balık avcılığı veya trekking
Kültürel; tarihi eser ve müze ziyareti	Katılım sayısına göre; bireysel, grup veya aile	Sosyal rekreasyon; insanların bir araya gelerek yaptıkları aktiviteler
Toplumsal; toplumsal ilişkiler kurmak	Zamana göre; yaz, kış, günlük veya haftalık vb.	Uluslararası rekreasyon; uluslar arası etkinliklere katılmak
Sportif; seyirci veya aktif spor yaparak	Mekâna göre; açık veya kapalı	Fiziksel rekreasyon; Sportif aktiviteler
Turizm; başka mekânlara seyahat etmek	Sosyolojik içeriğine göre; lüks veya geleneksel	Ticari rekreasyon; katılımın para ile olduğu aktiviteler
Sanatsal; sanatın bazı dallarını yapmak veya ilgilenmek	Sosyolojik içeriğine göre; lüks veya geleneksel	Estetik rekreasyonu; sanat olaylarını izlemek veya ünlü müzik yapıtlarını dinlemek

Kaynak: Karaküçük, S. (2005)

Günümüz endüstri toplumlarında, toplumsal işbölümü ve uzmanlaşmanın gelişim düzeyine uyarak, rekreatif etkinliklerin sayıları ve çeşitleri artmıştır. Artık rekreatif etkinlikler çok sayıda tüketicisi olan bir ürün olarak kabul edilmektedir. Sayılarının fazlalığı nedeniyle birçok başka ürünün tanıtımı için rekreatif alanlardaki stadyum izleyicileri; televizyon, gazete ve dergi okuyucuları tercih edilmektedir. Politikacılar halkta olumlu imaj yaratabilmek için rekreasyon organizasyonlarında ve ödül merasimlerinde görünmeye özen gösterir olmuşlardır. Hükümetler toplumsal çözülmeyle önlemek, insanların anarşi ve teröre yönelmesini engellemek için rekreasyonu önemsemeye, rekreatif tesis ve organizasyonlarına yatırım yapmaya başlamışlardır (Karaküçük, 2005)

Rekreasyonun önemli işlevlerinden birisi bireyin bir gruba ait olma duygusunu aşılması ve geliştirmesidir. Sosyal bir varlık olan insanın sosyalleşme sürecinde önemli değerlerden birisi de aidiyet duygusudur. Aileye, takıma, millete ait olma, kişinin toplumda üstlendiği rolün belirlenmesinde, belirli bir statü kazanmasında önemli bir olgu olarak görülmektedir. Rekreasyon alanında elde edilecek başarılar bu duyguların artarak devam etmesine ve bireylerin sosyalleşmesine yardımcı olacaktır (Nirun, 1990).

Eğitimin başlangıç noktasında da, kısa ve uzun vadeli amaçlarının temelinde de insan vardır. Bu anlamda eğitimin bir parçası olarak rekreasyon, toplumsal sağlık, huzur ve barış

için insanın bütünlüğüne ve tüm kişiliğine katkıda bulunacak şekilde değerlendirilmelidir. Üniversitede rekreasyon etkinliklerinin amacı, üniversite gençlerine sporu sevdirmek ve onlara yaşam boyu sağlık için spor yapma fikrini aşılabilmeğdir. Bu grubun sporu sevmesi ve spor ile uğraşması çevresindeki insanlarında spora yönelmesi bakımından önemlidir. Türkiye’deki çeşitli sosyal hareketlenmelerde en etkili ve her zaman içinde olan kesim üniversite gençliğidir. Türkiye’nin yakın dönemde yaşadığı 1980 öncesi gençlik olayları çok iyi bir tahlilden geçirilirse spor ya da diğer sosyal içerikli aktivitelerin ne kadar önemli olduğu anlaşılacaktır. Rekreasyon, eğitim sistemi içinde gereken yeri ve önemi alıyor ise, bireye bu ihtiyaçlarını karşılama olanağı sağlanmış olur. Sosyal tatmini yaşayan birey mesleki yönden eğitilmek, toplumsal idealleri benimsemek ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunmaya hazır durumdadır (Şahan, 2007).

2.2. Sosyalleşme Kavramı

Tüm bireyler bir grup içinde doğar ve toplumsal niteliklerini bu gruplarda kazanırlar. Ayrıca toplumlar, bireylerin fiziksel çevrelerine uyma çabalarının bir sonucudur. Toplumsal hayat sayesinde insan, kendini diğer canlı türlerinden ayıran niteliklerini ortaya çıkarmış, geliştirmiş, sosyalleşmiş ve kültürü meydana getirmiştir. Sosyalleşme kavramı sosyologlar tarafından değişik şekillerde tanımlansa da, genel olarak sosyalleşme kavramı, bireylerin sosyal yaşama hazırlanma, bütünleşme ve uyum gösterme süreci olarak kabul edilir (Dönmezler, 1984). Sosyalleşme; toplumdaki mevcut yada beklenen rolleri yerine getirmek için gerekli olan becerilerin, bilgilerin, değerlerin, eğilimlerin ve benlik algılarının özümsemesi ve gelişimi olarak tanımlanmaktadır (Kenyon ve McPherson, 1974). Başka bir tanımlamaya göre sosyalleşme bireyler, gruplar, sosyal kurumlar ve kültürel aktiviteler tarafından ortaya çıkarılan etkileşim sürecidir (Öztürk Akçalar, 2007).

Sosyalleşme, bireylerin fiziksel yapıları ve biyolojik faktörleri maddi temellerini; zekâsı ve içgüdüleri ise insanın manevi yapısını oluşturmaktadır. Ayrıca ailesi ve bağlı olduğu toplumdaki almış olduğu değerler de insanın manevi temelini şekillendirmektedir (Güney, 2000). Bu değerler sosyalleşme kavramının tanımlanmasında önemli bir noktadır. Sosyalleşmede de; bireyin topluma, toplumun bireye bilgi aktarımını sürekli hâle getirdiği görülmektedir. Kişilerin belli dönemlerde sosyalleşme sürecine ilişkin etkileşim yoğunluğunu arttırdıkları ya da azalttıkları fakat bu sürecin asla son bulmadığı belirtilmiştir. (Alpaslan, 2012: 182).

Birey, sosyal yaşam içinde pek çok etkileşim içine girer ve kendine özgü davranış kalıplarını, kurduğu bu etkileşimler aracılığıyla oluşturur. Sosyalleşme sürecinde toplumun düşünce, davranış ve değer yargıları, kültür sayesinde bireye aktarılmaktadır ve hiç kuşkusuz, toplum bireylerinin geniş anlamda birbirlerini etkilemesine en büyük ortamı günümüzde kitle iletişim araçları ile oluşturmaktadır (İsen ve Batmaz, 2002). Sosyalleşmeden söz edebilmek için bireyin diğer insanlarla etkileşimi sonucu oluşan psiko-sosyal öğrenmenin de meydana gelmesi gerekmektedir. Birey bu süreçte sosyal yaşama uyumu etkin biçimde öğrenir. Bu öğrenmenin gerçekleştiği ortamlardan biri de rekreasyon ortamıdır (Özdiñç, 2005).

Sosyalleşme, belirli bir grubun veya toplumun yaşam şekillerinin öğrenilmesi ve karşılıklı bir etkileşim sürecidir. Bu etkileşim sürecinde, toplumdaki kalıp davranışlar birey tarafından kişiselleştirilir ve o topluma ait bir kimlik geliştirir (Demir, 2004). Ancak, burada

önemle belirtilmesi gereken, sosyalleşme, sadece kişinin standart bir davranış kalıbına uyarak şekillenmesi demek değildir.

Sosyalleşme sürecinin içeriği ve biçimi öğrenme yoluyla belirlenmektedir. Sosyalleşme bireyi toplumun ve grupların bir üyesi haline getiren değer, tutum ve davranışlarını kurumsallaşmış normlarla uygun olarak tanımlayabilmesine olanak veren bir kültürleşme sürecidir (Öktem, 2003). Sosyalleşme sürecinin iki boyutu vardır. Birincisi psikolojik boyuttur. Birinci boyut bireyin toplum ve onun alt kategorileri içerisinde gelişip kalıba sokulduğunu ileri sürer. İkincisi boyut ise sosyolojik boyuttur. Bu boyut bir bireye sosyal beklentilere uygun biçimde davranmasının öğretildiğini öne sürer (Başaran, 1980).

Sosyalleşme sürecinin, kültürel normlar ve bir bireyin toplumda oynayacağı rollerle ilgili olan tutumları, değerleri, bilgiyi ve davranışları ürettiği düşünülür. Sosyalleşmenin resmi ve gayri resmi kanallar ile oluştuğu söylenebilir. Üniversiteler, çevresel yapılar ve toplum merkezli programlar resmi kanallar olarak göze çarpmaktadır. Aile, akran grupları ve rekreasyon etkinlikleri gayri resmi sosyalleşme kanallarıdır. Her bir kişi için, bir grup sosyalleştirici kişi, bireyler üzerinde etki yapıp ve onu belli aktivitelerin içine çekerken, bazılarında da uzaklaştırır. Bir bireye tanıtılan sosyal deneyimler; tutumlar, değerler ve davranışlar şeklinde sonuçlar üretir (Greendorfer, 2002).

Sosyalleşme süreci çeşitli sosyal çevrelerde, çok sayıda insanla, birçok farklı yolla kazanılır. Anne babalar, arkadaşlar, öğretmenler oyun ya da takım arkadaşları, antrenörler, iş arkadaşları, sevgililer, eşler vb. farklı çevrelerde bu sürece katkıda bulunurlar. Sosyalleşmede etkili olan bu faktörler toplumun sahip olduğu kültürün aktarılmasında sorumlu ve önemli organizasyonlardır(Yetim, 2000).

Sosyolojik açıdan rekreasyon ise, konuya geniş bir perspektiften bakıştır. Burada hareket edilen alan bizzat toplumun işleyen bütünü ve sosyo – kültürel yapı içinde, bütünden bir parçaya; spora yaklaşmaktır. Toplum içinde ortaya çıkış özellikleriyle yerine göre bir olay, yerine göre ise olgu niteliği taşıyan spora toplumun bütünü içinde yaklaşmak daha uygun olacaktır. Rekreasyon aktivitelerinin ayrıca toplumsal bir yönü de vardır ki eğitimciler, bir ülkede düzenli rekreatif etkinlikler yapan nüfusun çoğalmasında o ülkenin uygar olma durumunun bir göstergesi olarak kabul etmektedirler (Arslan, 1986). Sosyal gelişim bireyin davranışlarına bakarak değerlendirilebilir. Gelişim söz konusu olduğuna göre belli bir ilerleme görülmesi gerekir. Bu ilerlemede değişimler süreç içerisinde kolaydan zora, basitten karmaşığa gider. Rekreasyonun farklı din, dil, ırk ve ideolojilerdeki bireyleri kaynaştıracağı, bireyler arasında bir bütünlük sağlayacağı ve toplumsal barışa katkı sağlayacağı düşüncesiyle değişik kültürlerden gelen üniversite öğrencilerinin nasıl bir sosyalleşme içinde oldukları ve toplumsal bütünlüğümüze nasıl bir katkı sağladığının araştırılması çalışmamızın önemini ortaya koymaktadır.

Alanyazındaki bu bilgilerden yola çıkılarak; şehirlerde sosyal olma çabalarının başında grup halinde yapılan rekreasyon etkinlikleri akla gelmektedir. Sosyalleşme duygularının arkasında yatan nedenin sosyal beceri eksikliği olduğu ve ergenlerinin yalnızlıkla baş etmede kendini meşgul etme, birisiyle konuşma, müzik dinleme, televizyon izleme, sosyal medyada zaman geçirme, egzersiz ve spor yapma gibi en yaygın yöntemleri kullandıkları görülmektedir. Sosyalleşmede rekreasyonun önemli olduğuna ilişkin literatür

bilgilerinden yola çıkılarak; şehir yaşamı içerisinde koşuşturan bireylerin sosyalleşmek için mi rekreasyon etkinliğine devamlı katılmalarını anlamak ve bireylerin bu yönelimlerinde sosyalleşme duygusunun önemi değerlendirilmek istenmiştir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, “Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılmaları İle Sosyalleşme Arasındaki İlişki”yi değerlendirmeye yönelik genel tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Betimleme, olayları obje ve problemleri anlama ve anlatmada ilk aşamayı oluşturur. Bilimsel etkinlikler olayların betimlenmesiyle başlar. Bu sayede onları iyi anlayabilme, gruplayabilme olanağı sağlanır ve aralarındaki ilişkiler saptanmış olur (Kaptan, 1998: 59). Betimsel tarama modelinde bilimin gözleme, kaydetme, olaylar arasındaki ilişkileri tespit etme ve kontrol edilen değişmez ilkeler üzerinde genellemelere ulaşma söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 75).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın hedef kitlesini, Dicle Üniversitesi ve Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın geniş bir alanı kapsamı, söz konusu alanın tümüne ulaşmada, maliyet ve zaman sorununu ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, araştırmada belirlenen hedef kitle üzerinden örneklem alınma yoluna gidilmiştir.

Bu araştırmada; hata payı, güvenilirlik düzeyi ve geri dönmeyecek ya da eksik kodlama vb. gibi değerlendirmeye alınmayacak derecede eksik ve hatalı veriler içeren anketlerin olabileceği ve aynı zamanda araştırmacının hedef kitleye ulaşma olanakları da dikkate alınarak, örneklem daha üst düzeyde evreni temsil edebilmesini sağlayabilmek için eşik (sınır) değeri olan 384 sayısının üzerine çıkılarak 550 öğrenciye ulaşılmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada bilimsel araştırmalarda başvurulan ana metotlardan iki tanesine yer verilmektedir. Birincisi, temel araştırma tekniğidir. Burada; çalışmanın teorik yapısını oluşturmak için konu ile ilgili gerek yurt içi gerekse yurt dışında yayınlanan bilimsel çalışmalardan yararlanılmıştır. İkinci yöntem ise, teorisi oluşturulan çalışma ile ilgili alan araştırması yapılmasıdır. Bu araştırmada, Şahan'ın (2007) “Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü”nü ölçmeye yönelik hazırlanmış olduğu anketten yararlanılarak hazırlanmıştır. Veri toplama aracı Dicle Üniversitesi ve Mardin Artuklu Üniversitesi'nde 2014-2015 eğitim döneminde öğrencilerle yüz yüze görüşerek uygulanmıştır.

Verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ölçütü ve Bartlett Küresellik Testi ile incelenmiştir. İlk aşamada veri toplama aracına yer alan değişkenlerin tümüne faktör analizi uygulanmış, ancak anlamlı bir faktör yapısına ulaşılamamıştır. Daha sonra değişkenler ayrı ayrı faktör analizine tabi tutulmuştur. Ölçeklerin faktör yüklerinin alt kesme noktası olarak 0.50 alınmıştır. Buna göre, Rekreasyon ve Sosyalleşme değişkeninde KMO değeri. 92 bulunmuştur. Bu durum verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Leech, Barrett ve Morgan, 2005). Verilerin çok

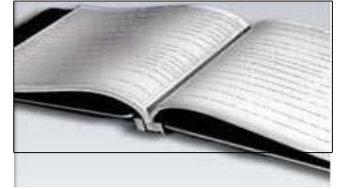
değişkenli normal dağılımdan geldiği ise Barlett Sphericity Testi ile test edilmektedir (Tavşancıl, 2002). Barlett Sphericity testi sonucu; Rekreasyon ve Sosyalleşme değişkeninde χ^2 değeri 4677,002 ($p < 0.000$) bulunmuştur. Sonucun anlamlı çıkması, verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2012). Böylece KMO ve Barlett Testi sonuçları, bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceğini, yani verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Serbest Zaman Etkinlikleri Olarak Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılmaları İle Sosyalleşme Arasındaki İlişkiyi Değerlendirmeye Yönelik Veri Toplama Aracına Varimax Rotasyonu ile faktör analizi uygulanmıştır. Tablo 2’den de anlaşılacağı üzere Rekreasyon ve Sosyalleşme Boyutunun faktör yükleri .511 ile .829 arasında değişmiştir. Ayrıca, Veri Toplama Aracının Rekreasyon ve Sosyalleşme boyutunun toplam varyansı 57,148” olarak tespit edilmiştir. Veri Toplama Aracı ile ilgili değişkenlerin faktör analizinde güçlü bir faktör yapısı elde edilmiştir. Dolayısıyla faktör yüklerinin yüksek olması, soruların diğer sorularla ortak bir varyansı paylaştığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle elde edilen faktör yükleri bütün değişkenlerdeki toplam varyansın % 57,148’ini açıklamaktadır.

Tablo 2’de görüldüğü gibi Dicle Üniversitesi ve Mardin Artuklu Üniversitesi’ndeki öğrencilere yönelik ölçeğin faktör yükleri oldukça güçlü çıkmıştır. “ Her türlü rekreasyon aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.” şeklindeki ifadenin 0,829 değeri ile en güçlü faktör yüküne sahip olduğu bulunmuştur. Buna karşın “ Kendimi daha çok bireysel rekreasyonda başarılı bulurum.” şeklindeki ifade ise 0,511 değeri ile en zayıf faktör yükü olarak belirlenmiştir. Bu bulgu, ilgili ölçeğin bir bütünlük arz ettiğini ve değişkenlere beklenildiği gibi yüklenildiğini göstermektedir.

Tablo 2: Öğrencilere Uygulanan Veri Toplama Aracının Faktör Sonuçları

Rekreasyon ve Sosyalleşmeye İlişkin Maddeler	Faktörler
1.İlgilendiğim rekreasyon dalımı seçmede kişisel ilğim ve yeteneğim belirleyicidir.	,798
2.Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.	,794
3. Rekreasyon bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.	,791
4. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.	,764
5. Rekreasyon insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.	,757
6. Rekreasyon toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.	,757
7. Rekreasyon aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.	,755
8. Rekreasyon eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.	,718
9. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.	,714
10. Rekreasyon yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.	,704
11. Rekreasyon ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.	,773
12. Rekreasyon insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.	,760
13. Arkadaşlarla birlikte rekreasyon etkinliği yapmaktan hoşlanırım.	,746
14. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.	,734
15. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.	,706
16. Rekreasyon aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.	,702
17. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla rekreasyon etkinliği yapmaktan hoşlanırım.	,686
18. Rekreasyon alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.	,644
19. Rekreasyon aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.	,639
20. Rekreasyon faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.	,632
21. Rekreasyon aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.	,621

22. Takım rekreasyonu ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.	,612
23. Bir grubun üyesi olmaksızın, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim.	,608
24. Her türlü rekreasyon faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.	,601
25. Diğerleri tarafından rekreasyon aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir.	,585
26. Duygularımı rekreasyon aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.	,543
27. Kendimi daha çok bireysel rekreasyonda başarılı bulurum.	,511
28. Her türlü rekreasyon aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.	,829
29. Takım rekreasyonlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.	,817
30. İnsanlar beni rekreasyon aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.	,771
31. Takım olarak yapılan rekreasyon aktivitelerinde grubun lideri olurum.	,764
32. İlgilendiğim rekreasyon dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir.	,757
33. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla rekreasyon etkinliği yapmaktır.	,700
34. Takım sporlarının yapıldığı rekreasyon faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.	,697
35. Rekreasyon aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler).	,688
Toplam Varyans	57,148

Ekstraksiyon Metodu: Temel Bileşenler Analizi

Veri Toplama Aracı güvenilirliğini test etmek amacıyla diğer bir deyişle anketin iç tutarlılığını anlayabilmek için güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır. Güvenirlik, aynı şeyin bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılığı, aynı süreçlerin izlenmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınması yani ölçmenin tesadüfi hatalardan arınık olması (Karasar, 2009: 148); ölçme aracını oluşturan ifadelerin birbirleriyle tutarlı olup olmadığı aralarındaki ilişkinin ölçülmesiyle belirlenir. Güvenirlik katsayısı, 0 ile 1 arasında değer alır ve değer 1'e yaklaştıkça güvenilirliğin arttığını gösterir (Ural ve Kılıç, 2006: 286).

Güvenirlik analizinde, her bir değişkenin alfa katsayılarına bakılmıştır. Buna göre, aşağıda verilen Tablo 3'te ilgili değişkenler ve Cronbach Alfa Katsayıları görülmektedir.

Tablo 3: Öğrencilere Uygulanan Veri Toplama Aracının Güvenirlik Katsayısı

Değişken	Soru Sayısı	Cronbach Alfa Katsayıları
Rekreasyon ve Sosyalleşme	35	.916

Öğrencilere yönelik veri toplama aracında yer alan boyutun Cronbach Alpha katsayısı 0,916 bulunmuştur. Bu sonuçlar araştırmada kullanılan veri toplama aracının yüksek derecede güvenilir olabileceğini göstermektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi SPSS (Statistical Package for the Social Science) ve AMOS (Analysis of Moment Structures) paket programları ile yapılmıştır. SPSS ile analiz edilecek verilerde kullanılacak istatistiksel yöntemleri belirlemek amacıyla normal dağılıma uygunluk analizinde Kolmogrov-Smimov Z testi kullanılmıştır. Gözlem sayısının 30'un altında olduğu durumlarda Shapiro-Wilk, 30 ve üzerinde olduğunda da Kolmogrov-Smimov Z testi önerilmektedir (Can 2013: 89).

Ayrıca verilerin homojenlik testi için Levene's testi kullanılmıştır. Bu testlerin sonuçlarına göre, parametrik dağılım varsayımlarını yerine getiren verilerin çözümlenmesinde

parametrik testler kullanılırken söz konusu varsayımları yerine getirmeyen veriler için de non-parametrik testler kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya katılanların cinsiyet dağılımları % 54,5 erkek, % 46,5'i kadınlardan oluşmaktadır. Öğrencilerin okudukları bölüm dağılımları % 36,3'ü İİBF, % 34,6'sı edebiyat ve % 29,1'i mimarlık şeklinde oluşmaktadır. Katılımcıların ailelerin ikameti dağılımına bakıldığında % 58,2'si büyükşehir, % 18,2'si şehir, % 9'u ilçe ve % 14,6'sı köy 'de yaşadığı şeklinde görülmektedir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Değişken	Dicle Üniversitesi		Artuklu Üniversitesi		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Cinsiyet						
Erkek	150	53,5	150	55,5	300	54,5
Kadın	130	46,5	120	45,5	250	46,5
Toplam	280	100	270	100	550	100
Fakülte						
İİBF	120	42,8	80	29,6	200	36,3
Mimarlık	70	25,0	90	33,4	160	29,1
Edebiyat	90	32,2	100	37,0	190	34,6
Toplam	280	100	270	100	550	100
Ailenin İkameti						
Büyükşehir	170	60,0	150	55,5	320	58,2
Şehir	40	14,2	60	22,2	100	18,2
İlçe	30	10,6	20	7,5	50	9,0
Köy	40	14,2	40	14,8	80	14,6
Toplam	280	100	270	100	550	100

Tablo 5'teki verilere göre, katılımcıların % 44,6'sının günlük 3-4 saat boş zaman imkanları oldukları görülürken, % 9,1'nin günlük 7 saatten fazla boş zamanı imkanları olduğu görülmektedir. Rekreatif etkinliklere katılma sıklıkları ile ilgili veriler göre, katılımcıların % 50,9'u haftada 6-10 saat, % 4,9'u sadece haftada 11-15 saat rekreatif etkinliklere katıldıkları görülmektedir. Her iki üniversitede de oranlar ortalamaya çok yakın görülmektedir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılanların Boş Zamanları ve Rekreatif Etkinliğine Katılma Sıklığı

Değişken	Dicle Üniversitesi		Artuklu Üniversitesi		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Günlük Boş Zaman						
Hiç	30	10,7	25	9,2	55	10,0
1-2 saat	15	5,3	75	27,8	90	16,3
3-4 saat	105	37,5	140	51,8	245	44,6
5-6 saat	92	32,8	20	7,4	112	20,0
7 saatten fazla	38	13,7	10	3,8	48	9,1
Toplam	280	100	270	100	550	100
Rekreatif Etkinlik Süre						
1-5 saat	92	32,8	115	42,5	207	37,6
6-10 saat	150	53,5	130	48,0	280	50,9
11-15 saat	12	4,2	15	5,5	27	4,9

16 saatten fazla	26	9,5	10	4,0	36	6,6
Toplam	280	100	270	100	550	100

Tablo 6’da rekreasyon etkinlikleriyle ilgilenme amaçları görülmektedir. Dicle Üniversitesi öğrencilerinin % 51,7’si sağlıklı yaşam için, % 28,3’ü sosyokültürel paylaşımda bulunmak için, % 10,7’si kişisel gelişim için, % 9,3’ü mesleki kariyer amacıyla şeklinde cevap vermişlerdir. Mardin Artuklu Üniversitesinde ise bu durum % 38,8’i sağlıklı yaşam için, % 27,8’i sosyal ve kültürel aktivitede bulunmak için, % 12,9’u kişisel gelişim için, % 20,5’i mesleki kariyer için şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılanların Rekreasyon İle İlgilenme Amaçları

Değişken	Dicle Üniversitesi		Artuklu Üniversitesi		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Sağlıklı yaşam	145	51,7	105	38,8	250	45,4
Sosyokültürel paylaşım	80	28,3	75	27,8	155	28,2
Kişisel gelişim	30	10,7	35	12,9	65	11,8
Mesleki kariyer	25	9,3	55	20,5	80	14,6
Toplam	280	100	270	100	550	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin rekreasyon ve sosyalleşme düzeylerini belirlemek amacıyla sorulan sorular ve verilen cevaplar tablo 7’de gösterilmiştir. Aşağıdaki tabloda araştırmaya katılanların rekreasyon ve sosyalleşme düzeyleri incelendiğinde, “İlgilendiğim rekreasyon etkinliğini seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.” sorusuna ortalama (3,85) oranında görülürken bu durum Dicle Üniversitesinde (4,15), Mardin Artuklu Üniversitesinde ise (3,78) olarak görülmüştür. Burada Dicle Üniversitesi öğrencilerinin ilgi ve yeteneklerini seçmede Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencilerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. “Rekreasyon bireysel yeteneklerin keşfini sağlar.” sorusuna ortalama (4,17) Dicle Üniversitesi (4,22), Mardin Artuklu Üniversitesi (4,13) oranında cevap vermişler. Bu sonuç bireylerin yeteneklerinin ortaya çıkarılmasında rekreasyonun çok önemli bir faktör olduğunu göstermektedir.

Bir diğer madde ise “Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.” sorusu ise (3,88) ortalama, Dicle Üniversitesi (3,87), Mardin Artuklu Üniversitesi (3,73) şeklindedir. Yine bu soruyu destekleyen bir başka soru ise “arkadaşlarla birlikte rekreasyon etkinlik yapmaktan hoşlanırım” sorusuna ise Dicle Üniversitesinde (3,98), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,78) olduğu görülmektedir. Bireylerin birlikte olma duygusunun yüksek bir ortalama ile cevaplanması sosyalleşme açısından önemlidir. Bu duyguların Dicle Üniversitesi öğrencilerinin Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencilerinden biraz daha fazla olduğu görülmektedir.

“Rekreasyon insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar” sorusu ise ortalama (3,92), Dicle Üniversitesinde (3,93), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,85) gibi bir oranda önemli bulunmaktadır. Sosyalleşme sürecinin önemli faktörlerinden biriside kitle iletişim araçlarının sürece etkisidir. Öğrencilerin rekreasyon ile ilgilenme amaçları dikkate alındığında kişiler arası iletişimde rekreasyon etkili bir unsur olarak görülmektedir.

“Rekreasyon toplumlar arası bütünleşmeyi sağlar.” ortalama (3,83), Dicle Üniversitesi öğrencileri (3,85), Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencileri (3,81) olarak bulunmuştur. Rekreasyonun sosyal hayata en önemli etkilerinden birisi toplumun bütünleşmesinde önemli bir unsur olduğu bilinmektedir. Öğrenciler tarafından verilen cevap da bu sonucu göstermektedir. Özellikle rekreasyon alanında elde edilecek başarılar toplumların değer yargılarını etkileyebileceği söylenebilir. Araştırmamızda da Dicle Üniversitesi öğrencilerinin Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencilerine göre daha yüksek oranda etkilendiklerini göstermektedir.

Bir başka madde ise “Rekreasyon yapan insan kendi kendisiyle barışık olur.” sorusuna verilen cevaplar Dicle Üniversitesinde (4,05), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,96) olduğu görülmektedir. Rekreasyonun bireyler üzerinde fizyolojik, psikolojik ve sosyal olarak etkilerinin olduğu bütün dünya tarafından kabul edildiğini bir daha göstermektedir.

Yine “Rekreasyon insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar” sorusuna Dicle Üniversitesinde (3,82), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,73) oranında cevap verilmiştir. Bir başka sosyalleşme kriteri bireylerin başka bireylere karşı saygılı olmalarıdır. Rekreasyon bireylerin başkalarını tanıma ve onlarla daha fazla etkileşimde olması için çok önemli bir noktadır

“Rekreasyon eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar” sorusuna ortalama (4,22)’dir. Bu oranın Dicle Üniversitesinde (4,35) Mardin Artuklu Üniversitesinde (4,09) olduğu görülmektedir. Rekreasyonun eğitim alanında önemli bir rol üstlenebileceği söylenebilir. Bir diğer maddenin incelenmesinde “diğer insanlar beni reddedecek dahi olsa hakkımı savunurum ve doğruyu söylerim” şeklindeki soruya Dicle Üniversitesi öğrencileri (3,80), Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencileri (3,71) cevap verirken ortalamada (3,77) olarak gerçekleşmiştir. Her iki üniversitede de öğrencilerin kendine güven duygusunun geliştiği soruya verilen cevaplardan da görülmektedir.

“Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim” sorusuna ortalama (3,93)’dir. Bu oranın Dicle Üniversitesinde (3,96), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,74) olduğu görülmektedir. Sosyalleşme kriterlerinde bir tanesi de bireylerin girişkenlik duygusunun gelişmesi olarak belirtilmektedir. Burada da görülmektedir ki bireylerin yalnızlıktan ziyade grup aktivitelerine yöneldikleri görülmektedir. Dicle Üniversitesinin Mardin Artuklu Üniversitesine oranla iletişim konusunda daha iyi oldukları görülmektedir.

Başka bir madde ise “Diğer insanlara yardım etmeyi onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim” sorusunda ortalama (3,79)’dir. Bu oranın Dicle Üniversitesinde (3,81), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,72) gibi yüksek oranda önemli görülmesi, yardımseverlik duygusunun Dicle Üniversitesinde Mardin Artuklu Üniversitesine göre daha iyi olduğu görülmektedir.

Tablo 7 incelendiğinde, “Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım” ortalama (3,82), Dicle Üniversitesinde (3,87), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,72) oranında değerlendirildiği görülmektedir. Boş zamanlarını çeşitli aktivitelerle geçiren bireyler hayatın günlük kaygılarında uzaklaşacak ve dinlenmiş olarak toplumsal aktivitelerle devam edeceklerdir. Bir başka madde ise “Rekreasyon aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim” sorusuna ortalama (3,80) oranında cevap verildiği görülmektedir.

Dicle Üniversitesinde (3,85), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,76) olarak belirlenmiştir. Burada bireylerin kendine güven duygularının gelişmesi sonucu daha objektif düşebildikleri ve karar verme konusunda daha etkili olabildikleri söylenebilir.

Diğer bir madde ise “Her yaş grubunda ve cinsiyette, gelir seviyesinde insanlarla rekreasyon etkinliği yapmaktan hoşlanırım” ortalama (4,03), Dicle Üniversitesi öğrencileri (4,14), Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencileri (3,96) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Burada bireylerin ayrılmadan uzak aktivite yapmaları sosyalleşme açısından önemlidir.

“Rekreasyon alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem” ortalama olarak (2,94), Dicle Üniversitesi öğrencileri (2,86), Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencileri (3,01) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu sorunun düşük oranda belirlenmesi sosyalleşme açısından olumlu olarak görülebilir. Sosyalleşme sürecinin önemli unsurlardan biri de başkalarının düşüncelerine değer vermektir.

Diğer madde ise “Rekreasyon aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim” sorusuna Dicle Üniversitesinde (3,83), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,76) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Özgür düşünmek bireylerin hareket yeteneklerini artıracığından sosyalleşme açısından önemlidir. “Rekreasyon faaliyetleri ile başkalarıyla daha kolay iletişim kurarım” ortalama (4,02), Dicle Üniversitesinde (4,04), Mardin Artuklu Üniversitesinde (3,98) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Dicle Üniversitesi öğrencilerinin Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencilerine göre iletişim kurmada daha başarılı oldukları söylenebilir.

“Rekreasyon faaliyetlerinin organize edilmesine katkıda bulunurum” sorusu ile “Her türlü rekreasyon faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım” şeklindeki sorular birbirini tamamlar nitelikte görülebilir. Birincisinde ortalama (4,00) ikincisinde ise (4,10) olarak değerlendirilmesi birbirlerine yakın bir görüntü oluşturmaktadırlar. Bireylerin rekreasyon aktivitelerini düzenleme girişimleri onların diğer alanlarda da girişimcilik duygusunu geliştirecek bir olgudur.

Bir başka madde ise “Bir grubun üyesi olmaktansa, kendine özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim” ortalama (2,78), Dicle Üniversitesinde (2,83), Mardin Artuklu Üniversitesinde (2,98) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu durum bireylerin daha çok sosyalleşmeye eğilimde olduğu, bireyin bir süre sonra dışa dönük bir yapıya dönüşebileceği söylenebilir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılanların Rekreasyon ve Sosyalleşme Düzeyleri

Rekreasyon ve Sosyalleşmeye İlişkin Maddeler	Dicle Üniversitesi		Artuklu Üniversitesi		Genel Toplam	
	ort.*	s.s.	ort.*	s.s.	ort.*	s.s.
1.İlgilendiğim rekreasyon etkinliğini seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.	4,15	0,98	3,78	1,14	3,85	1,02
2.Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.	3,80	0,88	3,71	1,04	3,77	0,98
3. Rekreasyon bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.	4,22	0,84	4,13	0,99	4,17	0,92
4. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.	3,87	0,98	3,73	1,02	3,88	0,98
5. Rekreasyon insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.	3,93	0,89	3,85	1,06	3,92	0,97
6. Rekreasyon toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar.	3,85	0,96	3,81	1,01	3,83	0,99
7. Rekreasyon aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.	3,82	0,99	3,83	1,03	3,82	1,01
8. Rekreasyon eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.	4,35	0,91	4,09	1,05	4,22	0,98

9. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.	3,96	0,83	3,74	0,89	3,93	0,91
10. Rekreasyon yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.	4,05	0,91	3,96	0,91	4,03	0,83
11. Rekreasyon ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.	3,81	0,95	3,71	1,14	3,76	1,04
12. Rekreasyon insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.	3,82	0,89	3,73	1,13	3,76	1,01
13. Arkadaşlarla birlikte rekreasyon etkinliği yapmaktan hoşlanırım.	3,98	0,82	3,78	0,96	3,82	0,88
14. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.	3,81	0,83	3,72	1,03	3,79	1,02
15. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.	3,87	0,99	3,72	1,12	3,82	0,75
16. Rekreasyon aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.	3,85	0,93	3,76	1,19	3,80	1,06
17. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla rekreasyon etkinliği yapmaktan hoşlanırım.	4,14	0,81	3,96	0,76	4,03	0,84
18. Rekreasyon alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.	2,86	0,92	3,01	0,86	2,94	0,96
19. Rekreasyon aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.	3,83	0,93	3,76	0,96	3,79	0,93
20. Rekreasyon faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.	4,04	0,91	3,98	0,86	4,02	0,98
21. Rekreasyon aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.	4,01	0,74	3,87	0,98	4,00	0,84
22. Takım rekreasyonu ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.	3,34	0,99	3,53	1,11	3,43	1,05
23. Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim.	2,83	0,86	2,98	0,73	2,78	0,81
24. Her türlü rekreasyon faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.	4,12	0,85	4,06	0,87	4,10	0,73
25. Diğerleri tarafından rekreasyon aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir.	3,33	1,06	3,31	1,21	3,32	1,14
26. Duygularımı rekreasyon aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.	3,27	1,07	3,30	1,12	3,28	1,09
27. Kendimi daha çok bireysel rekreasyonda başarılı bulurum.	3,33	1,02	3,19	1,24	3,27	1,13
28. Her türlü rekreasyon aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.	3,24	1,08	3,27	1,19	3,25	1,13
29. Takım rekreasyonlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.	3,17	1,03	3,26	1,09	3,21	1,06
30. İnsanlar beni rekreasyon aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.	3,05	1,03	3,12	1,14	3,08	1,08
31. Takım olarak yapılan rekreasyon aktivitelerinde grubun lideri olurum.	2,93	1,02	2,92	1,11	2,92	1,06
32. İlgilendiğim rekreasyon dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir.	2,77	1,15	2,80	1,27	2,78	1,20
33. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla rekreasyon etkinliği yapmaktır.	2,65	1,08	2,69	1,21	2,67	1,14
34. Takım sporlarının yapıldığı rekreasyon faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.	2,52	1,11	2,51	1,16	2,52	1,13
35. Rekreasyon aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler).	2,35	1,35	2,31	1,41	2,33	1,38

*5 Tamamen Katılıyorum ve 1 Kesinlikle Katılmıyorum'u ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, sosyalleşme düzeylerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-sınamasına göre, “Dicle Üniversitesi”nde kadın katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}_A = 4,12$) ile erkek katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}_B = 3,94$) arasında kadın katılımcı grubun lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır [$t_{(548)} = .30, p < .05$]. Bu bulguya göre, sosyalleşmeye ilişkin görüşler ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Kadın katılımcılar, erkek katılımcılara göre rekreasyonun olumlu olduğunu düşünmekle beraber, her iki grubun sosyalleşmeye ilişkin görüşlerinin “üst düzeyde” olduğu anlaşılmaktadır.

Mardin Artuklu Üniversitesinde ise, erkek turistlerin görüşleri ile kadın turistlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($p > .05$). Mardin Artuklu Üniversitesinde, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre, sosyalleşmeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmekle beraber, her iki grubun sosyalleşmeye ilişkin görüşleri “orta düzeyde” olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni ile Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Dicle	A) Kadın	130	4,12	.82	548	.30	.00**

Üniversitesi	B) Erkek	150	3,94	.71			
	Toplam	151					
Mardin Artuklu Üniversitesi	A) Kadın	120	3.11	.80			
	B) Erkek	150	3.12	.64	548	-.15	.88
	Toplam	151					

* $p < .05$, ** $p < .00$

Araştırmaya katılan öğrencilerin, sosyalleşmeye ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine ayırdıkları süreye göre oluşturulan grupların görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, analiz sonuçları, “Dicle Üniversitesi”nde öğrencilerin görüşleri arasında rekreasyon faaliyetlerine ayırdıkları süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-546)} = 4.72, p = .00$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin, sosyalleşmeye ilişkin görüşleri, rekreasyon faaliyetlerine ayırdıkları süreye bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonucunda, anlamlı farkın, “1-5 saat” ile “11-15 saat” ve “16 saatten fazla” süreleri arasında olduğu görülmüştür ($p = .00$). Buna göre, “16 saatten fazla” ($\bar{X}_D = 3.65$) ve “11-15 saat” ($\bar{X}_C = 3.55$) sürelerindeki öğrenciler, “1-5 saat” ($\bar{X}_A = 3.35$) grubundaki öğrencilere göre rekreasyon faaliyetlerinin sosyalleşmeye etkisinin daha çok olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca “6-10 saat”, “11-15 saat” ve “16 saatten fazla” süre grubundaki öğrenciler rekreasyon ve sosyalleşmenin “üst düzeyde” olduğunu düşünürken, “1-5 saat” grubundaki öğrenciler ise “orta düzeyde” olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

“Mardin Artuklu Üniversitesi”nde öğrencilerin görüşleri arasında rekreasyon faaliyetlerine ayırdıkları süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-546)} = 3,74 p < .05$]. Başka bir deyişle, öğrencilerin, sosyalleşmeye ilişkin görüşleri, rekreasyon faaliyetlerine ayırdıkları süreye bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonucunda, anlamlı farkın, “1-5 saat” ile “16 saatten fazla” süreleri arasında olduğu görülmüştür ($p < .05$). Buna göre, “16 saatten fazla” ($\bar{X}_D = 3.43$) sürelerindeki öğrenciler, “1-5 saat” ($\bar{X}_A = 3.35$) grubundaki öğrencilere göre rekreasyon faaliyetlerinin sosyalleşmeye etkisinin daha çok olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca “6-10 saat”, “11-15 saat” ve “16 saatten fazla” süre grubundaki öğrenciler rekreasyon ve sosyalleşmenin “üst düzeyde” olduğunu düşünürken, “1-5 saat” grubundaki öğrenciler ise “orta düzeyde” olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 9: Öğrencilerin Rekreasyona Ayırdıkları Süre Değişkenine Göre Sosyalleşmeye İlişkin Anova Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	X	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Dicle Üniversitesi	A) 1-5 saat	92	3.35	Gruplar arası	6.564	3	2.188	4.72	.00**	A-C A-D
	B) 6-10 saat	150	3.46							
	C) 11-15 saat	12	3.55	Gruplar içi	268.977	546	.464			

	D) 16 saatten fazla	26	3.65							
	Toplam	280	3.44		275.541	549				
Mardin Artuklu Üniversitesi	A) 1-5 saat	115	3.07	Gruplar arası	9.176	3	3.059	3.74	.01*	A-D
	B) 6-10 saat	130	3.22							
	C) 11-15 saat	15	3.30	Gruplar içi	474.606	546	.818			
	D) 16 saatten fazla	10	3.43							
Toplam	270	3.19		483.782	549					

* $p < .05$, ** $p < .00$

Araştırmada bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Rekreasyon etkinliklerine katılma eğiliminin ölçülmeden önce değişkenler arasındaki ilişkinin boyutu önem taşımaktadır. Korelasyon analizine ilişkin ulaşılan istatistikî bulgular Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10: Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	N	Ort.	SS	1	2	3	4	5
Sağlıklı yaşam	550	3,85	,79	1				
Sosyokültürel paylaşım	550	3,73	,83	,528**	1			
Kişisel gelişim	550	3,24	,85	,245*	,166	1		
Mesleki kariyer	550	3,18	,84	,233*	,303**	,101	1	
Rekreasyon Etkinliklerine Katılma Eğilimi	550	4,52	,71	,801**	,789**	,657**	,524**	1

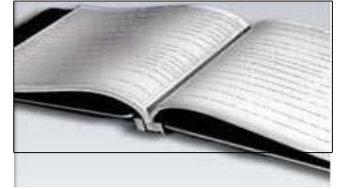
** $p < .01$ * $p < .05$ (Pearson Korelasyon 2 yönlü)

Korelasyon analizi sonuçları tüm bağımsız değişkenlerin “Rekreasyon Etkinliklerine Katılma Eğilimi” ile pozitif ve doğrusal yönlü, önemli düzeyde ve anlamlı bir ilişkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. En güçlü ilişkinin sağlıklı yaşam ile olduğu ($r = ,801$ ve $p < .01$) görülen bağımlı değişkenin, en zayıf ilişkisinin mesleki kariyerle ilgili olduğu anlaşılmaktadır ($r = ,524$ ve $p < .01$).

Bireylerin serbest zaman etkinliklerine katılma eğiliminde bağımsız değişkenlerin etkisini belirlemek çalışmanın temel amaçlarından bir diğeridir. Faktör analizi ve korelasyon analizinden elde edilen sonuçların uygun olması nedeniyle, bu amaca yönelik olarak verilerle regresyon analizi uygulanmış olup ulaşılan istatistikî bulgular Tablo 11’de sunulmaktadır.

Tablo 11: Rekreasyon Etkinliklerine Katılma Eğilimi Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken: Rekreasyon Etkinliklerine Katılma Eğilimi		
	β	t	p
SABİT		3,082	,011
Sağlıklı yaşam	,404	3,398	,001

Sosyokültürel paylaşım	,261	2,043	,004
Kişisel gelişim	,412	3,892	,006
Mesleki kariyer	,317	2,458	,007

F=27.72; R=57; R²= .38; Düzeltilmiş R²=.33

Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılma eğiliminde sağlıklı yaşam farklılıklarının önemli bir etkisinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($t=3.398$ ve $p<.05$). Rekreasyon kavramı algılama farklılıkları, etkinlikleri değerlendirme şekli, ilişkiler, zevk ve alışkanlıkların oluşturduğu sağlıklı yaşam algılamaların bireylerin rekreasyon etkinliklerini belirlemede etkin rol oynadığı regresyon analizi sonuçlarıyla ortaya konulmuştur. Bireylerin rekreasyon etkinliklerinin sosyokültürel paylaşım boyutu ile ilgili algılamalarının karar verme sürecinde etkili olduğu bir gerçektir. Bununla ilgili analiz sonuçları ekonomik algılamaların rekreasyon etkinliklerine katılma eğilimi üzerinde etkisinin olduğunu göstermektedir ($t=2.043$ ve $p<.05$). Diğer bir deyişle, bireysel ve toplumsal beklentiler, roller vb unsurlardan oluşan sosyokültürel durum önemli bir belirleyicidir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sosyalleşme, belirli bir grubun veya toplumun yaşam tarzının öğrenilmesi, aynı zamanda da karşılıklı bir etkileşim sürecidir (Şahan, 2007). Bireyin bu süreçte onların rekreasyon etkinliklerine katılma düzeyleri önemli bir unsurdur. İnsanlar günlük yaşamlarında kendilerini rahatlıkla ifade edebilmek ve sosyalleşmek için rekreasyon etkinliklerine yönelmeleri gelişmişliğin bir sonucudur. Rekreasyon etkinlikleri olarak bireylerin yapmak istedikleri şey, aslında hem sosyalleşme, hem de çalışma yaşamından uzaklaşma çabasıdır. Dolayısıyla, rekreasyon, hem kavramsal olarak algılamada, hem de etkinlik anlamında insan yaşamında önemli bir yer tutmaktadır.

Sosyalleşme sürecinin sağlıklı oluşması ve bireyin bu süreçten olumlu bir şekilde faydalanması ancak çeşitli sosyalleştirici faktörlerle mümkündür. Bu nedenle rekreasyon aktivitelerinin arttığı günümüz toplumlarında bireylerin rekreasyon etkinliklerine günlük katılmaları ve sosyal çevreleriyle iletişime girmeleri, bireylerin sosyalleşme düzeylerinin arttığı görülmektedir. Batıgün ve Hasta (2010: 217) bireyler günlük yaşamlarında kendilerini rahatlıkla ifade edemeyen, sosyal ilişkilerinde engeller yaşayan bireylerin kendilerini ifade etmek ve sosyalleşmek için rekreasyona yöneldiklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada da benzer bir düşünce hakim olmuştur. Öğrencilerin sosyal çevreleri ile iletişimi kolay hale getirmesi, kendilerini daha rahat ifade edebilmeye imkan sunduğu için rekreasyon etkinliklerine sıklıkla katıldıkları, bu nedenle de sosyalleşme düzeylerini arttırdıkları görülmektedir.

Teknolojinin hızlı gelişimi toplumsal hayatı da inanılmaz derecede etkilemektedir. Bireylerin toplum ile bütünleşmesinde, toplumun bir üyesi olmasında, toplumun kültürel değerlerini almalarında, yeni kültürel değerler oluşturulmasında, inanç, tutum ve davranışlardaki değişimlerde rekreasyon aktiviteleri önemli bir rol üstlenmektedir (Aslanel, 1993, akt. Şahan, 2007). Çünkü bireyler rekreasyon ile fizikî güç ve yeteneklerini, psikolojik eğitimle birleştirerek ortaya davranış kalıpları çıkarırlar. Seippel'in (2005) rekreasyon aktivitelerine katılım konusunda yapmış olduğu çalışmada deneklerin yüksek oranda arkadaşları ile birlikte olmak için spor yaptıkları belirlenmiştir. Bu durum göstermektedir ki spor yaparken bireyler büyük oranda bir grup ile hareket edebilmekteler bunun sonucu olarak spor aktiviteleri sırasında sosyalleşme olgusuna önemli bir vurgu yapılabilecektir.

Rekreasyonun insanlar üzerine etkileri düşünüldüğünde daha da önemli hale geldiği görülmektedir. Rekreasyonun çok geniş kitlelerde yapılabilmesi aynı anda milyonlarca insanın bir araya toplanması sosyalleşme açısından çok önemlidir. Aynı zamanda rekreasyonun bir eğlence aracı olması çok sayıda insanın yapabilmesini beraberinde getirecektir. Çok sayıda kişinin yapması rekreasyonun birleştirici yanını da ortaya çıkarmaktadır (Şahan, 2007).

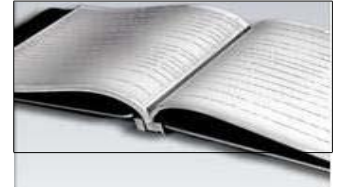

Dicle Üniversitesi öğrencilerinin Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencilerine göre kısmen de olsa sosyalleşme düzeylerinin farklı olduğu görülmektedir. Dicle Üniversitesinin daha büyük bir şehirde olması, üniversitenin kurumsallaşma açısından daha köklü olması ve sosyal aktivitelerin çeşitliliği farkın ortaya çıkmasına sebep olarak söylenebilir. Bazı değerlerin birbirine çok yakın olması Dicle Üniversitesi ve Mardin Artuklu Üniversite'sinin birçok özelliğinin birbirine benzemesi, aynı bölgede yer almaları, bu üniversiteleri tercih eden öğrencilerin ekonomik ve sosyal özelliklerinin birbirine yakın ve benzer özellikler göstermesi şeklinde belirtilebilir. Üniversitelerin buldukları şehir, yerleşim alanı sosyalleşme oranını etkilemektedir. Sosyal aktivitelerin yüksek, alternatif zaman geçirme imkanlarının çok olduğu büyük şehirlerde, kampüs veya üniversite alanı sosyalleşme açısından çok fazla cazip değildir. Küçük şehirlerdeki kampüs alanı ise alternatif açısından fazla seçenek bırakmadığından sosyalleşme oranı yüksektir. Bu bakımdan özellikle gelişmekte olan şehirlerde, üniversitelerde kampüs veya kampüs içindeki rekreasyon ve sosyalleşme faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri mekânlara ihtiyaç vardır.

Rekreasyon aktiviteleri bireylerin sosyalleşme sürecinde vazgeçilmez bir faktördür. Bireylerin günlük yaşantılarında stresten uzaklaşma, sağlıklı yaşam, mesleki bir gelecek için önemlidir. Gerek bireyin toplumsal değerlere uyumu ve toplumla barışık yaşama gibi unsurların sağlanmasında önem arz etmektedir. Sonuç olarak, rekreasyon etkinliklerine katılmak öğrenciler için günlük yaşamdaki sıradan bir faaliyet halini almıştır. Hatta bazıları için sosyalleşmenin vazgeçilmez aracı konumuna gelmiştir. Etkili iletişime imkan sağlaması, her geçen gün rekreasyon aktivitelerine yenilerinin eklenmesi, rekreasyon etkinliklerinin etkisini arttıracığı düşünülmektedir (Karaküçük, 2005).

Bu artışın ise; sağlıklı bireylere sahip, sosyal ortamların ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Bu bilgiler ışığında aşağıdaki öneriler verilmiştir.

- ✓ Bireylerin ve toplumların sosyal yaşantılarında önemli bir yeri olan rekreatif faaliyetlerin organizasyonunda üniversitelerin daha fonksiyonel olmasının gerektiği söylenebilir.
- ✓ Üniversite Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı aracılığıyla, öğrencilerin ilgi alanlarına göre boş zamanlarını değerlendirmeleri, birlikte dinlenme ve eğlenme alışkanlığı kazanmaları, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılmalarını temin ve teşvik etmek amacıyla; kulüpler kurmaları ve ilgili faaliyetleri organize etmeleri desteklenmelidir.
- ✓ Öğrenci kulüpleri artırılmalıdır. Kendi aralarında veya üniversiteler arasında düzenlenecek olan kültürel ve sanatsal etkinliklere, toplantılara, turnuva ve yarışmalara katılmaları sağlanarak öğrencilerin yaşam tatminleri artırılmalıdır.
- ✓ Rekreasyonun sosyalleşme sürecindeki etkisi dikkate alınarak üniversitelerin her yıl düzenli olarak yaptıkları bahar şenlikleri organizasyonunun birkaç güne sıkıştırmak yerine eğitim ve öğretim dönemlerinin geneline yayılması sağlanmalıdır.
- ✓ Dicle nehrinin Diyarbakır il sınırlarında oluşu bölge için bulunmaz bir nimettir. Su sporları üniversite tarafından desteklenmeli ve teşvik edici projeler hayata geçirilmelidir.
- ✓ Üniversite kampüsü içerisinde sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapılacağı tesisler (futbol, basketbol, voleybol, tenis kortları, mini golf gibi spor alanları, yüzme havuzu, amfi tiyatro, oturma mekânları, süs havuzu, kafeler vb.) birçok rekreasyonel alanlar ivedilikle yapılmalı ve herkesin kullanımına açılmalıdır.
- ✓ Üniversite toplumsal sorumluluk olarak halkın da rekreasyonel faaliyetlerinin artırılması konusunda öncülük etmelidir. Organizasyonlar tüm bireylere duyurulmalı ve katılımlar için engel teşkil edecek sorunların (ulaşım, para vb.) ortadan kaldırılması sağlanmalıdır.
- ✓ Rekreasyon felsefesi, üniversite öğrencileri için akademik eğitimin bir parçası olarak yer almalıdır. Bu eğitimle beraber rekreasyonel engelleri aşabilecek bilgili ve deneyimli bireyler yetiştirebiliriz.
- ✓ İlde güntübirlik, hafta sonu ve uzun süreli rekreasyon eylemlerini gerçekleştirecek alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. İl yöneticileri rekreasyonel alanları yapmalı ve bireylere ulaşım imkanlarını sağlamalıdır.

KAYNAKÇA

- Akesen, A. (1984). Açık Hava Rekreasyonunda Bazı Temel Kavramlar ve Özellikleri. *İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi*, İstanbul.
- Alpaslan, A. H. (2012). Ergen Ruh Sağlığı ve Spor. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 13: 181- 185.
- Arslan, R. (1986). *Beden Eğitimi Bilgileri*. Ankara: Bimas Matbaacılık.
- Başaran, İ.E. (1980). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Başaran Yayınları.
- Batıgün, D. A. ve Hasta, D. (2010) İnternet Bağımlılığı:Yalnızlık ve Kişilerarası İlişki Tarzları Açısından Bir Değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 213-219.
- Bozkurt, G. (1992). Sosyal Zamanlar. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi*, Mpm Yayınları, 40(04): 7.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2013). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, N. (2004). *Birey, Toplum, Bilim: Sosyoloji Temel Kavramlar*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Dönmezer, S. (1984). *Sosyoloji*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Greendorfer, S.L. (2002). Socialization Process And Sport Behavior. In: Horne TS, (Ed.). *Advances In Sport Psychology (377-401)*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Güney, S. (2000). *Davranış Bilimleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Haller, M., Hadler, M. & Kaup, G. (2012). Leisure time in modern societies: A new source of boredom and stress? Social Indicators. *Research: An International and Interdisciplinary Journal for Quality-of-Life Measurement*, DOI: 10.1007/s11205-012-0023-y.
- İsen, G. ve Batmaz, V. (2002). *Ben ve Toplum*. 2. Baskı. İstanbul: Om Yayınevi.
- Kaba, İ. C. (2009). *Türkiye'deki Üniversitelerde Kampüs Rekreasyonu'nun Mevcut Durumu ve Kampüs Rekreasyon Modellemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon*. (3. Baskı). Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*. (5. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (20. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kenyon, G. ve McPherson, B. (1974). Approach to the Study of Sport Socialization. *Review of Sport Sociology*. 9(1), 127-129.
- Kesim, Ü. (2008). Spor Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar. *İ.T.Ü Beden Eğitimi. İ.T.Ü Rektörlüğü Yayın No: 1651*, İstanbul,33-40.
- Kraus, G. (1985). *Recreation Program Planning Today*. London: Scott Foresman And Company.
- Leech, N.L., Barrett, K.C., ve Morgan, G.A. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics: Use and Interpretation*. (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc. Publishers.
- Nirun, N. ve Özönder, C. (1990). *Türk Sosyo-Kültür Yapısı İçinde Adetler, Örfler, Görenekler, Gelenekler, Millî Kültür Unsurları Üzerine Genel Görüşler*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Öktem, Ş. (2003). *Okullarda Beden Eğitimi ve Sporun Öğrencilerin Toplumsallaşmasındaki Rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdiñç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine Görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*. 3(2), 77-84.

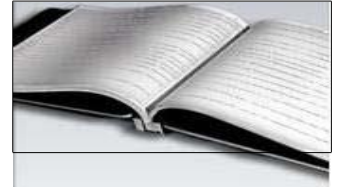

AKADEMİKBAKİŞ DERGİSİ

Sayı: 51Eylül - Ekim 2015

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk
Dünyası Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –
KIRGIZİSTAN <http://www.akademikbakis.org>

- Öztürk Akçalar, S. (2007). *Ortopedik Engellilerin Sosyalleşmesine Sporun Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Seippel, Q. (2005). Sport, Civil Society and Social Integration: The Case of Norwegian Voluntary Sport Organizations, *Journal of Civil Society*, 1(3).
- Sisley, B. (1983). Timely Tips: Time Management For Administration. *Physical Educator*, 40(2): 75-77.
- Şahan, H. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tavşancıl, E.(2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Tezcan, M. (1994). *Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi*. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Torkildsen, G. (1999). *Leisure And Recreation Management*. (4th Edition). London: E & Fn Spon Press.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. (2.Baskı). Ankara: Detay.
- Voight, D. (1998). *Spor Sosyolojisi*. Ayşe Atalay (Çev). Ankara: Bağırhan.
- Yetim, A. A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (5).
- Yetim, A. (2005). *Sosyoloji ve Spor*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin.